AVTOSERVIS KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH TEXNIK BAZASINI TAKOMILLASHTIRISH

Qo‘chqorov Isroiljon Tavakkal o‘g‘li
Andijon davlat texnika institute “Avtomobilsozliki va transport” kafedrasi assistenti
E-mail: isroilkuchkorov11@gmail.com
Tel: +998 94 160 99 44

Annotatsiya. Ushbu maqola avtoservis korxonalarida ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirish masalasiga bag‘ishlangan. Maqolada avtoservis korxonalarining ishlab chiqarish texnik bazasining tarkibi, uning samarali ishlashiga ta’sir qiluvchi omillar, shuningdek, texnologik jarayonlarni yaxshilash uchun zarur bo‘lgan zamonaviy texnikaviy yangilanishlar tahlil qilinadi. Avtoservis korxonalarida texnik bazaning takomillashtirilishi, servis jarayonlarini avtomatlashtirish, ishchi kuchining samaradorligini oshirish va xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilashda muhim o‘rin tutadi.

Kalit so‘zlar: modernizatsiya, avtomatlashtirish, texnik jihozlar, xizmat ko‘rsatish samaradorligi, innovatsiyalar.

Аннотация. Данная статья посвящена вопросу совершенствования производственной технической базы на автосервисных предприятиях. В статье анализируется состав производственно-технической базы автосервисных предприятий, факторы, влияющие на ее эффективное функционирование, а также современные технические обновления, необходимые для совершенствования технологических процессов. Важное место на предприятиях автосервиса занимает совершенствование технической базы, автоматизация сервисных процессов, повышение эффективности работы персонала, повышение качества обслуживания.

Ключевые слова: модернизация, автоматизация, техническое оснащение, эффективность обслуживания, инновации.

Annotation. This article is devoted to the issue of improving the technical base of production at car service enterprises. The article analyzes the composition of the production technical base of car service enterprises, factors affecting its effective operation, as well as modern technical updates necessary to improve technological processes. It plays an important role in improving the technical base at car service enterprises, automating service processes, improving the efficiency of the workforce and improving the quality of Service.

Keywords: modernization, automation, technical equipment, service efficiency, innovation.

Kirish

ISSN 3030-3907

So‘nggi yillarda O‘zbekistonda avtomobil sanoati jadal rivojlanib bormoqda. Bu esa aholining avtomobilga bo‘lgan ehtiyoji oshgani, yo‘l infratuzilmasi kengaygani va transport vositalaridan foydalanish madaniyati ortib borayotganidan dalolat beradi. Shu bilan birga, avtomobillarning ko‘payishi ularga texnik xizmat ko‘rsatish tizimini ham yanada rivojlantirishni talab etmoqda.

Avtoservis korxonalari faoliyati sifatli, tezkor va ishonchli xizmat ko‘rsatishga asoslangan bo‘lishi kerak. Ammo bugungi kunda ko‘plab avtoservis korxonalarida texnik baza eskirgan, jihozlar yetarli emas yoki ularning holati talabga javob bermaydi. Xizmat sifati, mijozlar ehtiyojini to‘liq qondira olmasligi natijasida raqobatbardoshlik pasaymoqda [1].

Mazkur maqolada avtoservis korxonalarining ishlab chiqarish texnik bazasi holati tahlil qilinib, uni takomillashtirish bo‘yicha ilmiy asoslangan takliflar ishlab chiqiladi.

Avtoservis korxonalari ishlab chiqarish texnik bazasi bugungi kunda avtomobil sanoatining samarali ishlashini ta'minlaydigan muhim elementlardan biridir. Avtomobillarni ta'mirlash va texnik xizmat ko‘rsatish sohasidagi texnologiyalar va infrastrukturani modernizatsiya qilish orqali xizmatlar sifatini oshirish, korxonaning samaradorligini yaxshilash mumkin. Avtoservislarning texnik bazasi, ayniqsa, ishlab chiqarish va ta'mirlash jarayonlarini tashkil etishda muhim rol o‘ynaydi. O‘z navbatida, bu sohada zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish, yangi texnik vositalar va uskunalarni qo‘llash, avtomatlashtirish tizimlarini o‘rnatish kabi masalalar dolzarbligini oshirmoqda [2].

Bugungi kunda avtoservis korxonalarining samarali faoliyat ko‘rsatishi uchun yuqori darajadagi texnik baza zarur. Texnologik jarayonlarni optimallashtirish, energiya resurslarini tejamkorlik bilan ishlatish va ishchi resurslarning samaradorligini oshirish orqali ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirish, nafaqat avtoservis korxonalari, balki butun avtomobil sanoati uchun muhim ahamiyatga ega. O‘zgartirishlar, birinchi navbatda, avtomobilga xizmat ko‘rsatish, ta'mirlash va diagnostika qilish kabi jarayonlarni tezlashtirishga yordam beradi. Shu bilan birga, bu tadbirlar, avtomobilning xizmat muddatini uzaytirish va uning texnik holatini yaxshilashga qaratilgan [3].

Ushbu maqolada avtoservis korxonalarida ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirishning muhim jihatlari, uning samaradorligini oshirish va yangi texnologiyalarni joriy etish bilan bog‘liq asosiy muammolar va yechimlar keltirilgan. Maqola, avtoservis faoliyatini modernizatsiya qilish uchun kerakli ilmiy va amaliy yondashuvlarni taqdim etadi va bu yo‘nalishdagi innovatsion takliflarni muhokama qiladi [4].

NATIJALAR VA TAHLIL. Tadqiqot davomida Toshkent shahridagi bir nechta yirik avtoservis korxonalarining ishlab chiqarish texnik bazasi o‘rganildi.

ISSN 3030-3907

Amaliy kuzatuv, statistik tahlil, so‘rovnoma va ekspert baholash usullari asosida ma'lumotlar toplandi. So‘rovnomalarda korxona xodimlari, muhandis-texniklar va mijozlar ishtirok etdi.

Tahlil metodlari sifatida grafik va jadval ko‘rinishida taqqoslash, diagnostika uskunalari soni, ularning eskirish darajasi, servis jarayonlarining avtomatlashtirilganligi ko‘rsatkichlari hisobga olindi. Olingan natijalar asosida texnik bazaning hozirgi holati ob’ektiv baholandi.

Xorijiy davlatlar – Germaniya, Janubiy Koreya va Turkiya tajribalari tahlil qilinib, O‘zbekiston sharoitiga mos innovatsion texnologiyalar joriy etish imkoniyatlari ko‘rib chiqildi [5].

Tadqiqotlar natijasida aniqlanishicha, aksariyat avtoservis korxonalarining texnik bazasi quyidagi muammolarga ega:

- Jihozlarning jismoniy va ma’naviy eskirganligi;
- Diagnostika jarayonlarining qo‘lda amalga oshirilishi;
- Kompyuterlashtirish va avtomatlashtirishning past darajasi;
- Texnologik liniyalar yetishmasligi yoki noto‘g‘ri tashkil etilishi.

Quyida texnik bazaga oid asosiy ko‘rsatkichlar keltirilgan:

Korxona nomi	Jihozlar soni	Yangi jihozlar ulushi (%)	Xizmat sifati bahosi (1-10)
AvtoMaster Servis	120	35%	7
Turbo Avtoservis	95	20%	6
MegaAuto Center	150	50%	8
AutoPro Line	80	15%	5
ProTex Auto	130	45%	7.5

Yuqoridagi natijalar shuni ko‘rsatadiki, hozirgi vaqtda avtoservis korxonalarida modernizatsiya va texnik yangilanish jarayonlari yetarlicha amalga oshirilmayapti. Jumladan, xizmatlar sifati, xizmat ko‘rsatish tezligi, mijozlar bilan aloqa sifati past darajada qolmoqda.

Xorijiy tajribadan kelib chiqib, raqamli diagnostika uskunalari, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, onlayn navbatga turish xizmatlari kabi texnologiyalar joriy etilishi kerak. Masalan, Germaniyada xizmat ko‘rsatish markazlarining 90% dan ortig‘i to‘liq avtomatlashtirilgan bo‘lib, bu servis tezligi va sifati darajasini oshiradi [6].

O‘zbekistonda esa ko‘p hollarda mijoz navbatda kutishi, zarur ehtiyot qismlar omborda bo‘lmasligi yoki nosoz uskunalar sababli xizmatlar cho‘zilishi mumkin. Bu esa mijozlar noroziligiga olib keladi.

ISSN 3030-3907

Avtoservis korxonalarida ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirish jarayoni murakkab va ko‘p qirrali masala bo‘lib, u turli omillarni hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Bu jarayon nafaqat texnik vositalarni modernizatsiya qilishni, balki ularning samarali foydalanishini, texnologik jarayonlarni optimallashtirishni, va ishchi resurslardan to‘liq foydalanishni ham o‘z ichiga oladi. Avtoservislarning samarali faoliyatini ta'minlash uchun ishlab chiqarish texnik bazasini doimiy ravishda takomillashtirish, yangi texnologiyalarni joriy qilish, va ularning qo‘llanilishi kerak.

Avtoservis korxonalarida ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirishning asosiy yo‘nalishlaridan biri bu texnologik jarayonlarni avtomatlashtirishdir. Avtomatlashtirish nafaqat xizmat ko‘rsatish jarayonlarini tezlashtiradi, balki ishlov berish sifatini yaxshilashga ham yordam beradi. Masalan, diagnostika jarayonlarini avtomatlashtirish orqali avtoservis korxonalari texnik xizmat ko‘rsatish samaradorligini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Shuningdek, avtomatlashtirilgan tizimlar yordamida xizmat ko‘rsatish va ta'mirlash jarayonlarida xatoliklar kamayadi va natijada vaqtni tejashga erishiladi.

Bundan tashqari, avtoservis korxonalarida ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirishning yana bir muhim jihati bu energiya samaradorligini oshirishdir. Zamonaviy energiya tejovchi texnologiyalarni joriy qilish avtoservis korxonalarining xarajatlarini kamaytiradi, shu bilan birga ekologik jihatdan toza va barqaror ishlashni ta'minlaydi. Masalan, energiya tejash tizimlarini o‘rnatish orqali avtoservis korxonalari elektr energiyasidan samarali foydalanishi mumkin, bu esa o‘z navbatida xarajatlarni qisqartiradi va korxonaning raqobatbardoshligini oshiradi.

Shuningdek, ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirishda xavfsizlik masalalari ham e'tiborga olinishi kerak. Avtoservis korxonalarida xavfsizlikni ta'minlash uchun maxsus texnik vositalar va tizimlar, shu jumladan yong‘inga qarshi tizimlar, xavfsizlik kameralari, va avtomatik signalizatsiya tizimlarini o‘rnatish zarur. Bu tizimlar nafaqat ishchi xodimlarning xavfsizligini ta'minlaydi, balki avtomobillarga xizmat ko‘rsatish jarayonida yuzaga keladigan avariyalar va boshqa muammolarning oldini oladi.

Ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirishda yana bir muhim omil — bu kadrlar tayyorlash va malakasini oshirishdir. Avtoservis korxonalarida ishlaydigan mutaxassislar va texnik xodimlar yangi texnologiyalar va uskunalarni yaxshi bilishi va ulardan samarali foydalanishi zarur. Shuningdek, zamonaviy texnik vositalar va texnologiyalarni o‘rganish va joriy etish bo‘yicha mutaxassislarni tayyorlash avtoservis korxonasining umumiy samaradorligini oshirishga xizmat qiladi [9].

ISSN 3030-3907

Bundan tashqari, ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirishda ekologik holat ham muhim ahamiyatga ega. Avtoservis korxonalari ekologik toza texnologiyalarni joriy etish orqali nafaqat atrof-muhitni asrashga, balki xarajatlarni kamaytirishga ham erishishlari mumkin. Masalan, ekologik toza materiallar va energiya samarador texnologiyalarni qo‘llash avtoservislarning ekologik izini kamaytiradi va atrof-muhitga zarar yetkazish ehtimolini pasaytiradi.

Ushbu tahlil shuni ko‘rsatadiki, avtoservis korxonalarida ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirish nafaqat zamonaviy texnologiyalarni joriy etishni, balki iqtisodiy samaradorlik, ekologik holat va xavfsizlikni ta'minlashni ham o‘z ichiga oladi. Bu jarayon korxonalarning umumiy raqobatbardoshligini oshiradi va xizmat sifatini yaxshilaydi.

Xulosa

Avtoservis korxonalarining barqaror ishlashi va zamon talablari asosida rivojlanishi, birinchi navbatda, ularning ishlab chiqarish texnik bazasining darajasi va holatiga bog‘liqdir. Ushbu ilmiy ishda olib borilgan tahlillar asosida aniqlanishicha, ishlab chiqarish texnik bazasi faqatgina fizik infratuzilma yoki asbob-uskunalar to‘plamidan iborat emas, balki servis jarayonlarining samaradorligini ta'minlovchi, texnologik va tashkiliy omillar majmuasidir.

Avtoservis korxonalarida texnik bazani takomillashtirish ko‘plab ustuvor yo‘nalishlarni o‘z ichiga oladi. Bular jumlasiga: xizmat ko‘rsatish texnologiyalarini avtomatlashtirish, yuqori aniqlikka ega diagnostika vositalarini joriy qilish, ishlab chiqarish maydonlarini optimal tashkil etish, xavfsizlik texnikasi va ekologik talablarga mos qurilmalardan foydalanish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng qo‘llash kiradi. Ayniqsa, servis jarayonlarining elektron boshqaruv tizimlari orqali nazorat qilinishi ishlab chiqarish jarayonini tez, aniq va sifatli amalga oshirish imkonini beradi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatdiki, texnik bazani takomillashtirish orqali xizmat ko‘rsatish muddati qisqaradi, texnik xizmat sifatiga bo‘lgan ishonch ortadi va servis korxonalarining raqobatbardoshligi kuchayadi. Shu bilan birga, zamonaviy energiya tejamkor va ekologik xavfsiz texnologiyalarni qo‘llash orqali atrof-muhitga salbiy ta’sirni kamaytirish mumkin bo‘ladi. Bu esa ekologik xavfsizlik masalalarining bugungi kunda dolzarb ekanligini inobatga olgan holda nihoyatda muhim ahamiyat kasb etadi.

Avtoservis korxonalarining muvaffaqiyatli faoliyat yuritishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda ishlab chiqarish texnik bazasining roli beqiyosdir. O‘rganishlar shuni ko‘rsatdiki, texnik baza faqat mavjud uskunalar to‘plami emas, balki korxonaning umumiy ishlab chiqarish salohiyati, xizmat ko‘rsatish sifati, ish unumdorligi va mijozlar ehtiyojiga moslashuvchan javob bera olish qobiliyatidir.

ISSN 3030-3907

Tahlil natijalariga ko‘ra, texnik bazani takomillashtirish quyidagi ustuvor yo‘nalishlar orqali amalga oshirilishi lozim: zamonaviy avtomatlashtirilgan uskunalarni joriy etish, texnologik jarayonlarni optimallashtirish, energiya samaradorligiga e'tibor qaratish, xavfsizlik choralarini kuchaytirish, va xodimlar malakasini oshirish. Ayniqsa, ekologik toza va energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish orqali ham iqtisodiy, ham ijtimoiy jihatdan samaradorlikka erishish mumkin.

Shuningdek, avtomobil texnik xizmat ko‘rsatish tizimida innovatsion yondashuvlar asosida yangi texnologik qarorlarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish, texnik bazani zamonaviylashtirishda muhim rol o‘ynaydi. Bu esa o‘z navbatida xizmatlar sifati oshishi, ishlab chiqarish tannarxi kamayishi, xizmat muddati qisqarishi va mijozlar ehtiyojlarini to‘liq qondirish imkonini beradi.

Shuningdek, xodimlarning malakasini oshirish va doimiy ravishda zamonaviy texnologiyalar bo‘yicha o‘qitib borish ham texnik bazaning samarali ishlashi uchun muhim omillardandir. Ishlab chiqarish jarayonida xatoliklar va nosozliklarni kamaytirish, xizmat ko‘rsatish sifati va tezligini oshirish, mijozlar bilan samarali muloqotni yo‘lga qo‘yish – bularning barchasi modernizatsiyalashgan texnik bazaning afzalliklaridir.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, shuni xulosa qilish mumkinki, avtoservis korxonalarida ishlab chiqarish texnik bazasini takomillashtirish nafaqat servis darajasini oshiradi, balki iqtisodiy samaradorlik, ekologik barqarorlik va mijozlar ehtiyojini qondirish darajasini ham yuqori bosqichga olib chiqadi. Bu esa bugungi kunda avtomobilsozlik sanoatining uzluksiz rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi.

ADABIYOTLAR RO‘YHATI

1. Qobulov, M., Jaloldinov, G., & Masodiqov, Q. (2021). EXISTING SYSTEMS OF EXPLOITATION OF MOTOR VEHICLES. Экономика и социум, (4-1), 303- 308.

2. Обидов, Н. Г. (2019). ФРЕЗЕРНЫЕ ДОРОЖНЫЕ МАШИНЫ В УСЛОВИЯХ ЭКСПЛУАТАЦИИ В ЖАРКОМ КЛИМАТЕ УЗБЕКИСТАНА. In Подъемно-транспортные, строительные, дорожные, путевые машины и робототехнические комплексы (pp. 377-379)

3. Abdukhalilovich, I. I., & Obloyorovich, M. H. (2020). Support for vehicle maintenance. Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR), 9(6), 165-171

4. Khaydarov, S., & Ulkanov, S. (2023). ORIGIN OF POLYMER MATERIALS. Ilm-Fan Va ta’lim, 1(3). извлечено от https://ilmfanvatalim.uz/index.php/ift/article/view/78

5. Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR) Abdukhalilovich I. I., Obloyorovich M. H. Support for vehicle maintenance //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2020. – Т. 9. – №. 6. – S. 165-171

ISSN 3030-3907

6. Imamovich, B. B., Nematjonovich, A. R., Khaydarali, F., Zokirjonovich, O. O., & Ibragimovich, O. N. (2021). Performance Indicators of a Passenger Car with a Spark Ignition Engine Functioning With Different Engine Fuels. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 6254-6262.

ISSN 3030-3907